

v njem do svojega odbora obrati z nasveti in željami. 4.) "Nastavni Vjestnik" sprejema tudi slovenske članke in razprave. Razprave, književna poročila itd. je pošiljati direktno uredništvu "Nastavnega Vjestnika" (oziroma "Društva hrvatskih profesorov") ali pa tudi odboru "Društva slovenskih profesorjev".

* * Preložitev glavnih počitnic na srednjih šolah. Naučno ministrstvo je poslalo profesorskim zborom srednjih šol vprašanje, če bi bilo koristno, da se glavne počitnice na njih šolah prelože na čas od 1. julija do 31. avgusta — zdaj trajajo od 15. julija do 15. septembra. Dunajski in nižjeavstrijski profesorji so se izjavili, da naj ostanejo glavne počitnice kot do sedaj. Če se klub temu prelože počitnice, je odvisno od profesorskih zborov drugih krovov.

Književnost in umetnost.

Pesnik Kranjčević. Odlični hrvaški lirik Kranjčević je dne 29. oktobra umrl v Sarajevu.

Zvonček prijavlja v 11. let. številki tole bogato in lepo vsebino: 1. Srečanje. D u š a n. Pesem. — 2. Jožek in Lovrek. Mihail L e v s t i k. Povest. — 3. Pesem veselja. D. A. Pesem. — 4. Pridni učenki v spomin. St. Jelenec. Povest s podobo. — 5. V svet! Fr. Kolečnik. Pesem. — 6. Mladi fizik. J. N. Poučni spis. — 7. Pada listje z dreves. Fran Silvester. Pesem. — 8. Vseh mrtvih dan. Podoba. — 9. Malega Stanka vožna na Gorenjsko. Janko. Povest. — 10. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 11. Velblod. L. O. Poučni spis s podobo. — 12. Pravljica o vrazu. Zorislav. Pesem. — 13. Milnarjev Tonček. St. Polenčan. Povest. — 14. Metodek. E. Gangl. Pesem s podobo. — 15. Pouk in zabava. V šolo! Zorko Prelovec. Uglasbena pesem. — Skledica kave za 300 kron. — Cloveška koža. — Spomenik. Fran Pogačnik. — Otroško srce. — 640 000 šolskih otrok. — Vonj v starosti. — O porabi zraka. — Morska sol. — Marlive čebele. — Papirnata obleka. — Kako dolgi bi zrasli noht. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Kulturno delo.

+ Ljudske knjižnice v Voloskem in Opatiji. V Opatiji imajo Nemci dve javni knjižnici, v Lovrani pa Italijani eno. Da se upor teju tujinski poplavi, so sklenili Slovenci in Hrvati, da ustanove v teh izpostavljenih krajih svoje javne knjižnice. Dr Konrad Janežič in Viktor Car Emin nabirata prispevke in knjige.

Politiški pregled.

* Iz avstrijske delegacije. V plenarni seji se je dne 27. pret. mes. razpravljalo o proračunu ministrstva zunanjih del. Za poročevalcem Bacquehemom je začel govoriti delegat dr. Šusteršič. Govornik je odobraval aneksijo Bosne in Hercegovine ter odločno zanikal trditve, da bi se bila s tem kršila berlinska pogodba. Tudi napram Srbiji in Črni gori se z aneksijo ni mogla kršiti pogodba, ker nikoli sklenjena ni bila. Potem se je govornik dotaknil jugoslovanskega vprašanja, ter izjavil, da želi rešitev tega vprašanja z monarhijo in dinastijo, ker bi taka rešitev zajamčila Jugoslovom lepo in sijajnejo bodočnost. Bodočnost monarhije je obenem bodočnost jugoslovenskih balkanskih narodov. Morda pride čas, ko ne bodo le Bolgari, temveč tudi nam se bližje srodnini Srbi uvideli, da je najboljše jamstvo za svobodni razvoj jugoslovenskih narodov na balkanskem polotoku balkanska federacija pod vodstvom avstrijske monarhije. Svoj govor je dr. Šusteršič zaključil: Monarhija zaslubi prostor na solncu, gre ji predvsem prostor na solnemu jugoslovenstvu, in ta prostor bo tudi zavzela. — Delegat Klofač je izjavil, da se je Avstrija zadnje dni posebno predala Berlinu v roke, kar mora napolniti Slovane z bojanji. Aneksija Bosne in Hercegovine je enostranski, nasilni čin, ki je tudi v nasprotju z nadopopravnimi določbami. Razburjenje v Srbiji in Črni gori si je treba razlagati tako, da vidijo v aneksiji prvi korak za nadaljnjo natanjanje "Šabov" na Balkanu. Aneksiji ne more pritrdiriti, dokler se ni izreklo ranjeno prebivalstvo Bosne in Hercegovine. — Delegat Bánki je izjavil, da Hrvati želijo, naj bi osmanska oblast na Balkanu enkrat za vselej prenehala. Obžaloval je, da se je Avstrija odpovedala sandžaku Novi pazar. Pametnejše bi bilo, pomiriti Srbijo s tem, da bi se jih bil zagotovil srbski del Sandžaka. — Glasilo srbske vlade "Samouprava" se je izrekla proti izvajanjem dr. Šusteršiča. — Avstrijska delegacija je dne 31. pret. mes. končala svoje delo.

* Rekonstrukcija kabimenta. Po rekonstrukciji ministrstva bo imenovanih, kakor poročajo nemški listi, 7 slovenskih ministrov: 3 Čehi, 2 Poljaki, 1 Jugoslovan in 1 Melorus. Nemci bodo imeli 8 ministrov. Večino bi pa morali imeti Slovani.

* O Jugoslovanskem ministrusu. "Deutsch-nat. Korresp." piše, da je vest o imenovanju jugoslovenskega ministra izmišljena. O tem se

ni razpravljalo ne v ministrskem svetu, ne pri drugih političkih razgovorih. Nemci bi ustanovitev tretjega slovenskega ministrskega sedeža sprejeli kot najhujšo sovražnost in izzivanje. — V nasprotju s to pisavo, ki jo je narekoval strah pred jugoslovenskim ministrom, se poroča iz dobro poučenih krogov, da se pomnoži novo ministrstvo za dva člena, ker dobe krščanski socialisti še enega ministra, novega pa Jugoslovani.

* Češke napredne žene v boju za volilno pravico. Med češkim ženstvom je gibanje za pridobitev volilne pravice že razširjeno. 14. pret. m. je izročila deputacija 14 čeških žen posameznim klubom deželnoborskih poslanec prošnjo, sprejetu na shodu dne 13. pret. m., v kateri zahtevajo, naj se izvede volilna reforma po načrtu dr. Koernerja (Mladočeha), po katerem se uvaja na Češkem splošna in enaka volilna pravica za moške in ženske ter protestirajo proti vladnemu načrtu volilne reforme. Dne 15. pret. m. so sklicale žene javen shod na Radeckega trgu v Pragi, ki je bil pa prepovedan.

* Več rekrutov. Ž ozirom na zunanjji položaj bo vojno ministrstvo zahtevalo za prihodnje leto mnogo več vojaških novincev. Tako, ko se je vrnil cesar na Dunaj, so se začela tozadne pogajanja.

* Starostno in invalidno zavarovanje. Popolnoma izdelana predloga o starostnem in invalidnem delavskem in o zavarovanju samostojnih oseb, ki ne zasluzijo na leto nad 2400 K, je že izdelana. Zavarovalne premije, ki znašajo zdaj pri botniških blagajnicah in nezgodnih zavarovalnicah 105 milijonov kron, se pomnože na 385 milijonov kron. Starostni in invaliditetni zavarovalnici samostojnikov bo k upravom stroškom prispevala država 2.000.000 kron. Država bo prispevala vsaki starostni renti 90 kron, kar se pričetkom ne bo poznalo, ker s prično izplačevati rente šele čez pet let in se bo znesele le počasi dvigal tako, da prispeva država čez 40 let približno 100.000.000 kron. Sodijo, da zbornica nakaže predlog brez prvega branja socialno-političkemu odseku, ki bo moral ostati permanenten.

* Koroški deželni zbor. Poslane baron Sterneck je poročal v imenu gospodarskega odseka, naj se deželnemu odboru naroči, da izposluje pri vojni upravi ustanovitev kmetijskih tečajev pri vojakih. Poslane Grafenauer je izrekel željo, naj bi častniki poučevali vojake tudi osnovne ljudskošolske predmete, zakar triletna službenega doba popolnoma zadostuje. To je tembol potrebno, ker je med vojaškimi novincami na Koroškem do 40% analfabetov.

* Voltite v nižjeavstrijski deželnem zboru. Včeraj so se izvrstile za nižjeavstrijski deželnem zbor volitve po novem volilnem redu, in sicer iz splošne kurije in iz kmetijskih občin. V splošni kuriji so dobili krščanski socialisti 43, socialistična demokratija pa 5 mandatov. Izmed 10 mandatov kmetijskih občin so jih dobili 9 krščanski socialisti, 1 pa socialistična demokratija. Med izvoljenimi sta tudi minister dr. Gessmaun in župan dr. Lueger. Doslej je bil v nižjeavstrijskem deželnem zboru samo en socialistični demokrat, in sicer učitelj Karel Seitz.

* Združenje Bosne in Dalmacije. "Pokret" poroča, da ima posl. Ivčević že izgotovljeno adreso za dalmatinski deželni zbor, v kateri se ne bo tako odločno zahtevalo združenje s Hrvaško kakor doslej, a se ne preudicira zedinjenje Bosne-Hercegovine in Dalmacije. Vladni krogi podpirajo te težnje.

* Topničarske divizije deželne brambe. V deželni brambi izpopolnjujejo topničarsko. Ustanovili so polagoma divizijske štabe, ki nosijo naslov "Topničarska divizija" s številko dotedne deželne bramboske pehotne divizije.

* Volilna reforma na Ogrskem. Andrassyjeva volilna reforma še vedno ni dobila cesarjeve predsanke. Od zadnje Andrassyjeve audience pri cesarju je sploh vse tiho. Skoraj gotovo je pluralni volilni sistem že pokopan, ker je tak sistem javno obsohl odlični član neodvisne stranke, poslane Hollo. V noči od 9. na 10. novembra nameravajo prirediti socialisti velike demonstracije proti Andrassyjevi volilni reformi.

* Cesarski odklonil predsanke o grške volilne reforme. Glasilo zunanjega ministra "Wiener Allgemeine Zeitung" potruje, da cesar ni dal predsanke Andrassyjevi volilni preosnovi. Cesar želi, naj Andrassy predela načrt. Grof Andrassy z mrzlično naglico dela s svojimi tajniki doma, da napravi tako volilno reformo, ki bi ji dal vladar predsanke. Sicer pa Madjari še vedno upajo, da se jim posreči dobiti od vladarja predsanke volilni preosnovi. Govori se tudi, da Andrassy odstopi, če se predsanke volilni reformi dolgo zavleče. Sploh so pa Madjari zdaj precej tiho, ker dvor ve, kako so razni ministri zapleteni v zadeve, ki jim niso kar nič v čast.

* Madjari in Bosna. Da zahtevajo Madjari Bosno za sebe, se vidi ne le iz poročil grške delegacije, ampak tudi iz tega, da hočejo glavni del gospodarske organizacije v Bosni dobiti v svoje roke. Gre namreč za odstop v samoosvojitev bosanskih kmetov. V ta namen je izdelal predsednik grške komercijalne banke, Leon Lančzi, nekak memorandum, ki obdeluje omenjeno vprašanje. Pogajanja so že dolgo časa v teknu, vendar ves načrt nima še končne oblike. Že pred aneksijo se je go-

vorilo o tem, ali zaradi nekaj nesporazumljivih so bili razgovori pretrgnati, sedaj se pa iznova nadaljujejo. Da se to vprašanje preveč malo-važno ne razmotri, je namignil dr. Šusteršič v delegaciji, ko je kritikoval eksposé ministra barona Buriana. Bosna je naša in na to stališče se moramo postaviti takoj od začetka, da se položaj razjasni in Madjarom preideo želje po nji. Madjarsko upravo pozna Slovani dobro, zato ne moremo željeti, da bi Bošnjaki dobili vlogo Slovakov na Ogrskem.

* Srbsko-černogorska vojaška konvenca. "Stampa" poroča, da je kralj Peter 25. pret. m. podpisal pogodbo med Srbijo in Črnoferjem, glasom katere se določa za slučaj vojne skupno postopanje.

* Na Balkanu. Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Turčijo zaradi Bosne so razbita. Turčija zahteva konferenco. — Turčija, Srbija in Črna gora se še vedno pripravljajo za vojno. Turčija in Srbija sta naročili obilo reči za vojno pri tvrdki Senert v Helsingforsu. Turčija nakupuje konvikt.

Roditeljski večer bo dne 7. t. m. na I. mestni šoli v Komenskega ulicih. Predaval bo g. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trstenški o nalezljivih otroških boleznih. Starši in vzgojitelji dobrodoši!

Roditeljski večer v Idriji priredi rudniška dekliska šola nedeljo, dne 13. decembra t. l. — Razpravlja bo učiteljica Ana Tomčeva o temi "Učenke in domače delo". Začetek ob 7. uri zvečer.

Roditeljski sestanek bo v nedeljo, dne 15. novembra t. l. ob 3. uri popoldne v zatiški šoli. Gospod c. kr. šolski nadzornik Ljudevit Stiasny bo predaval "Naš cesar ter kazal podobe s skoptikom". Prečastiti gost P. Lovrenčič bo pa govoril o "sporazumljivi vzgoji med domom in šolo". Roditelji, učiteljstvo in prijatelji šole ste k sestanku najvplivnejše vabljeni. — Vodstvo šole v Zatiščini.

Pozor, šolski voditelji in voditelji! Prihodnji teden se bodo splošno izdejvali šolski računi in sestavljali proračuni. Pri tej priliki ne pozabite znesek za Solsko Matiko, Popotnika, Domače ognjišče, Zvonček! Za zadnja lista priporočite kraju in šolskim svetom več iztisov v nakup, da moreta potem hitrej krožiti med odraslimi in šol. mladino. Na delo tedaj! — Šolski voditelj.

Osebne vesti na Kranjskem. Zaradi bolezni je dobil dopust nadučitelj Ivan Jaklič v Gotanici in pride na njegovo mesto pomočna učiteljica Alma Rössmannova. Za provizorično učiteljico je imenovana na Jeleničah dosedanja suplentinja istotam Marija Zbarsky pl. Zbarske, dosedanja šolska praktikantinja Cecilia Vilmanova pa pride tja na mesto učiteljice Emilia Schittnikove, ki je zaradi bolezni dobila dopust. Dosedanja suplentinja Gizela Ušenčnikova v Ihanu je imenovana za provizorično učiteljico istotam. Zaradi bolezni je dobila dopust Ana Pfeiferjeva v Mozlju, na njeno mesto pa pride pomočna učiteljica Marija Priboschitzeva kot suplentinja. Dalje je zaradi bolezni dobila dopust. Dosedanja suplentinja dosedanja učiteljica Frančiška Bezeljak-Bajer v Št. Vidu nad Cerknico in pride na njeno mesto absolvirana učiteljska kandidatinja Teresija Rantova kot suplentinja. Dosedanja šolska praktikantinja Kristina Sattlerjeva v Št. Vidu nad Ljubljano je imenovana za provizorično učiteljico. Dopust je dobila učiteljica Almilia Keceljeva v Šenčurju pri Kranju in pride na njeno mesto absolvirana učiteljska kandidatinja Antonija Jakličeva kot suplentinja.

Proti slovenščini na Koroškem. V koroškem deželnem zboru je predlagal nemški krščanski socialec Weiss, naj bo poslovni jezik koroškega deželnega šolskega sveta nemščina. Proti je bil samo poslanec Grafenauer. Ob takih razmerah naj se Nemci ne čudijo, ako jim bo kranjski deželni zbor in odbor meril z enako mero!

V izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani je poklican za izpraševanje iz glasbenih strok glasbeni ravnatelj "Glasbene Matice", gosp. Matej Hubad.

Grob naših narodnih mučenikov Lundra in Adamiča je obiskalo na Vseh svetnikov dan gotovo nad 30 000 Slovencev in Slovank. Grob je bil ves v zelenju eksotičnih rastlin in dišečem svežem cvetju — simbolu mladosti, v kateri sta Lunder in Adamič dala kri in živiljenje za peganjani slovenski rod. Na grobu sta bila položena dva krasna venca od združenega naravnega odbora in od slovenskega ženstva s slovenskimi trobojnicami. Ob grobu so viseli trakovi vencev, ki so bili darovani ob pogrebu teh nesrečnih žrtv. Gorele so na grobu štiri baklje poleg običajnih sveč. Častno stražo so od 2. do 6. popoldne opravljali Sokoli, in sicer vseh treh ljubljanskih sokolskih društev, Šišenskega Sokola ter 25 članov kranjskega, radovljškega in triškega Sokola. Vsaka straža je obstojala iz 20 Sokolov in zastavonoša. Menjale so se straže vsakih 20 minut. Ob pol 4. so zapela vse ljubljanske v Zvezzi slovenskih pevskih društev stojeca društva pod vodstvom koncertnega ravnatelja g. Mateja Hubada s pesmi "Usliši nas", "Clovek, glej dogajanje svoje" in "Nad zvezdami". Močni zbor do 200 pevcev je pel srce pretresljivo, da se je zlasti pri drugi pesmi porosilo vsako oko tisoč in tisočglave množice. Ljudje so jokali na glas. Ko so pa nepregledne vrste odhajale s pokopališča, je bila v njih obrazila trdost. Nobenega smeha ni bilo čuti, vseh srca so bila napolnjena s togo in bridkostjo.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Kranju dne 29. okt. 1908. Predsednik poroča o tekočih zadevah. Dopust imajo zaradi bolezni: Andrej Kmet, nadučitelj v Cerkljah, Marija Frantar, učiteljica istotam in Ana Dragatin, učiteljica pri sv. Lenartu. Prvega nadomestuje izprašana učiteljska kandidatinja Melanija Fajdiga, drugo